

Djupgående kunskaper i klinisk bakteriologi

A M Emmerson, P M Hawkey, S H Gillispie, eds. **Principles and practice of clinical bacteriology**, 802 sidor. Wiley: Chichester–New York–Brisbane, 1997. Pris £ 120. ISBN 0-471-93617-0.

Recensent: docent Peter Larsson, överläkare, avdelningen för mikrobiologi och tropikmedicin, infektionskliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Östra, Göteborg.

Isammanlagt 46 kapitel har 54, huvudsakligen brittiska, mikrobiologer tagit sig an uppgiften att spegla ämnesområdet klinisk bakteriologi. Som regel finns separata kapitel om varje betydelsefull bakteriegrupp, tex Bordetella, Legionella och Shigella. Även ovanligare bakterier som Ehrlichia och Bartonella är beskrivna i kapitlet om Rickettsia. Den i Sverige nu massmedialt uppmärksammade Escherichia coli O157 (EHEC) är avhandlad på två sidor. Boken handlar enbart om bakterier. Parasiter, svampar och virus ingår således inte.

Väl disponerade kapitel

De olika kapitlen har samma disposition. Först en introduktion innehållande historisk tillbakablick, därefter avsnitt med beskrivning av mikroorganismen, patogenicitet, epidemiologi och mikrobens naturliga förekomst, efter detta en kort beskrivning av kliniska karaktäristika och ett fylligare avsnitt om laboratoriediagnostik. Avslutningsvis beskrivs antibakteriell känslighet, behandling och prevention. Till varje kapitel hör en mycket fyllig och uppdaterad litteraturlista. Kapitlen är överlag väl skrivna. Figurerna och tabellerna är tydliga. Fotografierna på bakterier är i svartvitt och tappar därigenom information.

Den som vill ha information utifrån patientens symtom kommer att ha svårt att hitta i boken. Inte heller kan en klinisk bakteriolog hitta information utifrån analys- eller provtyp. Den som

däremot vill ha information om en given bakterie eller grupp av bakterier kommer snabbt och enkelt att få närmast encyklopediskt djupa kunskaper.

Komplement till den svenska boken

Förra året utkom den svenska »Klinisk bakteriologi» (A Forsgren, G Kronvall, red), vilken recensenten haft förmånen att kommentera i Läkartidningen. Det är därför naturligt att göra vissa jämförelser. Båda böckerna använder sig av samma indelningsgrund, dvs de olika bakterieslagen behandlas kapitelvis. Den svenska boken är mer lättillgänglig, men mindre till omfång. Den engelska går mer på djupet och ger dessutom, genom sin omfattande och moderna referenslista, den intresserade läsaren möjlighet att gå än mer på djupet.

För de flesta i Läkartidningens läsekrets är den svenska boken fullt tillräcklig, men för kliniska bakteriologer och infektionsläkare kan den engelska boken vara ett bra uppslagsverk. •

Antologi av psykiatriska uppsatser

Bengt Erik Eriksson, Roger Qvarsell, red. **Hur skall själen läkas? Förändringar inom den psykiatriska vården**. 255 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 1997. Pris ca 450 kr. ISBN 91-27-06475-1.

Recensent: Sören Nielzén, docent, överläkare, institutionen för klinisk neurovetenskap, universitetssjukhuset, Lund.

Läkarutbildningen i psykiatriämbetet på 1960-talet kände ännu inflytandet av robust kontinental klinisk tradition. Psykologi fanns med som ett rudiment och omfattade främst testpsykologi och personlighetspsykologi. Så kom förändringarna: den psykodynamiska omvälvningen, teamsamarbetstanken i stället för hierarkisk organisation, miljöterapi, antiauktoria-

nismen och kunskapskritiken med sina inslag av revolution och förakt för traditionen. Hospitalens och institutionernas tid var förbi, sektorisering och integration i samhället-kommunen skulle bli framtiden.

För alla dem som kastats omkring i denna karusell och för psykiatrin som akademiskt ämne har tiden efter 1968 varit prövande på många sätt, även om mycket gott också kommit ut av de nya föreställningarna. Just nu seglar nya komplikationer upp för psykiatrin och dess patienter.

Värderingarna kring psykisk sjukdom och vård förändras snabbt med förändringarna i samhället, tyvärr för tillfället med vissa uppenbara negativa konsekvenser för psykiatrisk vård. Många etablerade trygghetsskapande system försvinner dessutom i vår aktuella sociokulturella miljö.

Klargör psykiatrins villkor

I denna situation är »Hur skall själen läkas?» ett synnerligen viktigt och tungt bidrag till förståelsen av de egentliga villkoren för psykiatrin som ämne och för patienternas lidande. Boken är en antologi av psykiatrichistoriska uppsatser rörande definierade forskningsfält. Stilen är vetenskaplig, baserad på källforskning med kritisk metod i humanistisk forskningsanda, även om det också finns något inslag av kvantitativ metod.

Den första hälften av boken tar upp de sjukas behandling utifrån svenskt historiskt perspektiv. Därhusen får en uttrycksfull skildring, som växer fram ur ett vittomspännande urval av litterära beskrivningar, handlingar från sjukhusen och journaler. Personalens funktioner och inbördes positioner belyses, och anstalten som terapeutisk idé beskrivs.

Senare behandlas de öppna vårdförhållandena som växte fram efter 1930 såsom familjevård, social hjälpverksamhet och prevention. Här framgår med nästan skrämmande tydlighet hur människosynen – och alltså inte bara sjukdomen ur medicinskt perspektiv – från kulturell standpunkt får styrande konsekvenser för psykiatrisk praxis.

Detta kan likaledes upplevas i en uppsats om rashygien och sterilisering, ett ämne som varit hett i medierna. De krafter som styrde dessa tankar och motiv är för vår generation svåra att leva sig in i.

Med vetenskapligt saklig distans skildras också sjuksköterskans ställning och motsättningen kvinnlig-man-